

IV Õpitulemused ja õppesisu klassiti

9. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

EUROOPA JA EESTI GEOGRAAFILINE ASEND, PINNAMOOD NING GEOLOOGIA

Taavi Pae videoloeng: hea kaart on praegu sama tähtis kui maadeavastuse aegu

Maa-ameti kaardirakendused

Juhendmaterjal õpilastele iseseisvaks tööks ArcGIS Online programmiga

Maa-ameti kaardirakendust X-GIS tutvustav koolitus -kõige olulisemad funktsioonid

Maa-amet Kasutajate lood GIS-i valdkonna tutvustamiseks

Maa-ameti geoportaali kasutamise juhendite videod

Video Milleks meile kaugseire?

Eesti Euroopas - geograafiline asend (esitlus)

Euroopa ja Eesti geoloogia (kogumik e-koolikotis)

Euroopa ja Eesti pinnamood (kogumik e-koolikotis)

Mandrite triivi simulatsioon

Eesti maapõue aarded <https://maapou.keskkonnaharidus.ee/>

eMaapõu - geoloogilised andmed ja e-teenused

Eesti maapõue uuringud populaarteaduslik geoloogide tööd tutvustav seriaal

Eesti tuleviku maavarad

Taltech'i Särghaua õppekeskuse õppeprogrammid ja materjalid

TÜ loodusmuuseumi geoloogia alased õppematerjalid

Fossiilid ja elu areng

Muld ja pinnakate

Eesti geoloogiline ehitus

Maavarade uurimine, kasutamine ja keskkonnahoid

Video Allmaakaevandus - rikkus maapõuest 3.11

Metsa- ja põllumuldade seire Eesti peamisi mullatüüpe tutvustav kaardituur

Aasta muldade infovoldikud EMÜ põllumajandus- ja keskkonnainstituudi materjalid.

Põhja-Eesti klint Põhjalik ülevaade Põhja-Eesti klintidist

Fossiilid

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Euroopa ja Eesti asend, suurus ning piirid. Euroopa pinnamood. Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega. Eesti pinnamood. Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad. Mandrijää tegevus Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemises. Põhimõisted: loodusgeograafiline ja majandusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, maastik, kõrg- ja madalmäestik, lauskmaa, kurdmäestik, noor ja vana mäestik, platvorm, kilp, geokronoloogiline skaala, kõrgustik, madalik, lavamaa, mandrijää, moreen, moreenküngas, voor, moreentasandik.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>1) Eesti ja mõne teise Euroopa riigi geograafilise asendi võrdlemine; 2) teabeallikate põhjal ülevaate koostamine kodumaakonna pinnamoest ja maavaradest ning seostamine geoloogilise ehitusega.</p>	<p>1) iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit; 2) kirjeldab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi; 3) seostab Euroopa suuremaid pinnavorme geoloogilise ehitusega; 4) kirjeldab jooniste, temaatiliste kaartide ning geokronoloogilise skaala järgi Eesti geoloogilist ehitust; 5) iseloomustab kaardi järgi maavarade paiknemist Euroopas, sh Eestis; 6) iseloomustab mandrijää tegevust pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis; 7) nimetab ning leiab Euroopa ja Eesti kaardil mäestikud, kõrgustikud, kõrgemad tipud, tasandikud: lauskmaad, lavamaad, madalikud, alamikud.</p>	<p>õpimapp TPO tööd Kontrolltööd Rühmatööd</p> <p>Interaktiivne kaarditest (Euroopa rannajoon ja reljeef) http://www.purposegames.com/game/euroopa-reljeef-game</p>	<p>Interaktiivsed kaarditestid (Euroopa riigid, pealinnad): http://www.purposegames.com/game/ebaca3a286 , http://www.purposegames.com/game/6d76fba6af, http://www.purposegames.com/game/902f75428d https://www.purposegames.com/game/countries-europe-quiz</p> <p>Maa-ameti geoportaali reljeefikaart http://geoportaal.maaamet.ee/</p>
<p>Lõiming</p> <p>Ajalugu ja ühiskonnaõpetus: poliitiline kaart; matemaatika: mõõtkava, ühikud, koordinaadid; absoluutne ja suhteline kõrgus, ühikud, graafikud, ristprofiil; nõlva kaldenurk; keeleõpetus: kohanimed, kirjeldamine, sõnavara, kohanimed, kirjeldamine, seostamine, üldistamine</p> <p>füüsika: temperatuur, aine olekud, raskusjõud, settimine; kivistumine, kristalliseerumine; keemia: aineringe, alused, lahustumine;</p>			

EUROOPA JA EESTI KLIIMA			
Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavad tegurid. Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas. Eesti kliima. Euroopa ilmakaart. Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas.</p> <p>Põhimõisted: samatemperatuurijoon ehk isotherm, õhurõhk, hoovus, läänetuuled, kõrg- ja madalrõhuala, soe ja külm front, tsüklon, antitsüklon.</p> <p>Praktilised tööd: internetiandmete järgi ilma võrdlemine etteantud kohtades ning erinevuste põhjendamine.</p>	<p>1) kirjeldab Euroopa, sh Eesti kliima regionaalseid erinevusi ja selgitab kliimat kujundavate tegurite mõju etteantud koha kliimale;</p> <p>2) iseloomustab ilmakaardi järgi etteantud koha ilma (õhurõhk, kõrg- või madalrõhuala, soe ja külm front, sademed, tuuled);</p> <p>3) mõistab kliimamuutuste uurimise tähtsust ja toob näiteid tänapäevaste uurimisvõimaluste kohta;</p> <p>4) toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta.</p>	<p>õpimapp TPO tööd Kontrolltööd rühmatööd</p>	<p>ilmakaardid, graafikud (http://www.emhi.ee/, http://www.ilm.ee/, ilmaportaalid (http://www.yr.no/, http://www.meteoalarm.ee/, http://www.foreca.com/Estonia, http://www.meteocentrale.ch/en/weather/weather-for-professionals/) kliimadiagrammid, Google Maps</p>
<p>Lõiming</p> <p>matemaatika: ühikud, graafikud; aritmeetiline keskmine, temperatuuri-amplituud;</p> <p>füüsika: õhutemperatuur, õhurõhk, tuul, õhuniiskus, Celsiuse skaala;</p> <p>keeleõpetus: sõnavara, kirjeldamine, arutlemine;</p> <p>arvutiõpetus: interaktiivsed ilmakaardid.</p>			

EUROOPA JA EESTI VEESTIK

Õppevara

Euroopa ja Eesti veestik kogumik e-koolikotis

Läänemere eripära esitlus

Läänemere rannikud esitlus

Veeteemaline õpimapp on Keskkonnaameti tellimusel valminud õppematerjal, mis koondab teemad alates vee kaitsesest ja kasutamisest kuni reovee puhastamiseni.

<http://stateofthebalticsea.helcom.fi/> Läänemeri ENG

Loodusveebi õppematerjalid sh siseveekogude ja Läänemere kohta teema all ökoloogiline mitmekesisus

Pärnu Loodusmaja projekti "Hoia merd!" materjalid

Läänemere veebiviktoriini küsimused ja vastused (inglise keeles)

Eesti merealade planeeringu kaardirakendus

Ilmateenistuse merevee andmeid (veetemperatuur, soolsus, merevee tase) ja jääkaart on hea kasutada hetkeolukorra uurimiseks.

Artikkel Kõik algab jõgedest Ülevaade Soomaa jõgede veetaseme muutustest ja mõjust

Hüdrooloogilised aastaraamatud kus on toodud mitmete jõgede aastase vooluhulga graafikud

Sinine klassiruum ideid ja tööjuhendeid vee teemaliste tundide läbiviimiseks

Mis on põhjavesi? lühike kokkuvõte Eesti geoloogiateenistuse kodulehel

Põhjavee liikumise simulatsioon

Põhjavesi Eestis A. Marandi töötuba

Läänemere kaart - Kahoot

Eesti ja Euroopa veestik - Kahoot

Kaarditest <http://www.purposegames.com/game/laanemere-osad-quiz>, tublimatele ülesanded geograafia-olümpiaadide ülesannete kogumikus

http://taurus.gg.bg.ut.ee/kooligeo/materjalid/olympiaadid/kogumik_geo_olymp.pdf

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Läänemere eripära ja selle põhjused. Läänemeri kui piiriveekogu, selle majanduslik kasutamine ja keskkonnaprobleemid.</p> <p>Läänemere eriilmelised rannikud. Põhjavee kujunemine ja liikumine. Põhjaveega seotud probleemid Eestis.</p> <p>Sood Euroopas, sh Eestis. Põhimõisted: valgla, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.</p> <p>Praktilised tööd: kodukoha joogivee omaduste ja kasutamise uurimine.</p>	<p>1) iseloomustab Läänemere eripära ja keskkonnaprobleeme ning toob näiteid nende lahendamise võimaluste kohta;</p> <p>2) kirjeldab ja võrdleb eriilmelisi Läänemere rannikulõike: pank-, laid- ja skäärrannikut;</p> <p>3) selgitab põhjavee kujunemist ja liikumist, põhjavee kasutamist kodukohas ning põhjaveega seotud probleeme Eestis;</p> <p>4) teab soode levikut Euroopas, sh Eestis, ning selgitab soode ökoloogilist ja majanduslikku tähtsust;</p> <p>5) kirjeldab Euroopa, sh Eesti rannajoont ja veestikku, nimetab ning näitab Euroopa ja Eesti kaardil suuremaid lahtesid, väinu, saari, poolsaari, järvi ning jõgesid.</p>	<p>õpimapp TPO tööd Kontrolltööd rühmatööd</p>	<p>Abiks: test Läänemere kohta: http://opetaja.edu.ee/signelodus/Geograafia/Meri_kliima/1Laanemeri.htm http://www.slideshare.net/pihlakas/lnemeri; interaktiivne materjal Eesti rannikute kohta, sisaldab testi: http://eestirannik.ut.ee/; Balti klint: http://www.klint.envir.ee/klint/index.html</p>
<p>Lõiming</p> <p>keemia: lahused, soolsus, riimvesi, reostus; lahustumine, vee karedus, happelisus,</p> <p>bioloogia: elukeskkond, liigiline koosseis;</p> <p>ajalugu: Läänemere-äärsed riigid ja rahvad;</p> <p>füüsika: vee olekud, vee liikumine, sademed, aurumine; vee imbumine, vee imbumine, liikumine, sademed, aurumine,</p> <p>keemia: lahustumine, vee karedus, happelisus, reostus;</p> <p>keeletõpetus: sõnavara, kirjeldamine, selgitamine, analüüs, võrdlemine, seostamine.</p>			

EUROOPA JA EESTI RAHVASTIK

Õppevara

Euroopa ja Eesti rahvastik e-Koolikoti kogumik, kuhu on koondatud Euroopa ja Eesti rahvastikuga seotud õpimaterjalid, mis toetavad nimetatud temaatika käsitlemist: videod, esitlused, e-ülesanded ja viited teemaga seotud portaalidele.

e-Rahvastikuregister

Rahvaloendustest Eestis ülevaatluk artikkel Statistikaameti kodulehel

Piirkondlik statistika

Eesti rahvastikupüramiid

The Word Factbook mitmesugused andmed sh rahvastikuandmed riikide kohta

Our World in Data rikkalik andmekogu eri teemadel, lisaks graafikud ja kaardid, võimalus teha riikide valik ja neid võrrelda

Euroopa rahvastik. Visualiseeritud statistika 2021

Sündimus ja suremus Euroopa riikides

Eesti inimarengu aruanne 2016/17 Eesti rändeajastul

Ränded Euroopas

Rahvastikupoliitika põhialused 2023

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Euroopa, sh Eesti rahvaarv ja selle muutumine.</p> <p>Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides. Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid.</p> <p>Ränded ja nende põhjused.</p> <p>Eesti rahvuslik koosseis ja selle kujunemine. Rahvuslik mitmekesisus Euroopas.</p> <p>Põhimõisted: rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne ehk migratsioon, sisseränne, väljaränne, vabatahtlik ränne, sundränne, pagulased, rahvuslik koosseis.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>1) teabeallikate järgi oma maakonna või koduasula rahvastiku analüüsimine;</p> <p>2) rahvastikupüramiidi põhjal rahvastiku soolis-vanuselise koosseisu analüüsimine etteantud Euroopa riigis</p>	<p>1) analüüsib andmeportaalidest saadud andmete põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi rahvastikku ja rahvastikuprotsesse;</p> <p>2) analüüsib rahvastikupüramiidi järgi mõne piirkonna rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu ning selle mõju ühiskonnale;</p> <p>3) teab Eesti ja Euroopaga seotud rände suundi ning nende põhjusi, analüüsib rände mõju ühiskonnale;</p> <p>4) arutleb Eesti rahvastikupoliitika meetmete teemal.</p>	<p>Õpimapp</p> <p>TPO tööd</p> <p>Kontrolltööd</p> <p>rühmatööd</p> <p>Uurimuslik töö</p> <p>1) teabeallikate järgi oma maakonna või koduasula rahvastiku analüüsimine;</p> <p>2) rahvastikupüramiidi põhjal rahvastiku soolis-vanuselise koosseisu analüüsimine etteantud Euroopa riigi</p>	<p><u>Riikide rahvastikupüramiidid</u></p> <p>võimalus vaadata muutusi ajas</p> <p><u>Rahvastiku andmed riikide lõikes</u> võimalus andmete põhjal kaart luua</p>

Lõiming

matemaatika: arvandmed, ühikud, protsent, graafikud, diagrammid; ajalugu ja ühiskonnaõpetus: rahvaarvu mõjutanud poliitilised sündmused, seadusandlus; keeleõpetus: võrdlemine, analüüs.

EUROOPA JA EESTI ASUSTUS

Õppevara

[Euroopa rahvastiku tiheduse kaart](#)

Statistikaameti blogi [Rahvaloenduse andmetel elab Euroopa Liidus üle 443 miljoni inimese](#)

[Euroopa õine satelliidipilt](#)

Statistikaamet Eesti rahva- ja eluruumide loendus 2021 [Eesti rahvastiku paiknemine](#) Kaardilugu

[Rahvastiku tiheduse interaktiivne kaart](#) hea kaart rahvastiku tiheduse analüüsimiseks koos lisaandmetega

[Maailma linnade interaktiivne kaart](#) lisaks võimalus vaadata suuremate linnade rahvaarvu muutuse graafikut alates 1950. aastast

Eesti inimarengu aruanne 2019/2020 [Linnastunud ühiskonna ruumilised valikud](#)

[Rahvastiku keskmine tihedus riikides](#) saab teha valikuid ja kaardi kuvada vaid Euroopa kohta

Maailmapanga andmed: [Linnarahvastiku osatähtsus maailmas](#) ja riikide lõikes

[Enamik Eesti rahvastikust koondub päevasel ajal linnadesse](#) ülevaateartikkel Statistikaametiblogis

[Euroopa linnastumise trendid](#)

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
Rahvastiku paiknemine Euroopas. Linnad ja maa-asulad. Linnastumise põhjused ja linnastumine Euroopas. Rahvastiku paiknemine Eestis. Eesti asulad. Linnastumisega kaasnevad majandus-, sotsiaalne keskkonnaprobleemid. Põhimõisted: linnastumine, linnastu, valglinnastumine. Praktilised tööd: lühiajalise koostamine koduasulast	Asustus 1) iseloomustab ja võrdleb linnastumise trende ning etappe Eestis ja Euroopas ning linnade kasvu ja kahanemise tagajärge; 2) analüüsib kaardi põhjal rahvastiku paiknemist ja tihedust kodukohas, Eestis ning Euroopas, seostades selle looduslike ja ühiskondlike tegurite mõjuga; 3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne Eesti asula arengut, elukeskkonda ning seda mõjutavaid looduslikke ja sotsiaal-majanduslikke tegureid, pakub lahendusi asula elukeskkonna parandamiseks.	Õpimapp TPO tööd Kontrolltööd rühmatööd Uurimuslik töö	veebipõhine Euroopa rahvastiku tiheduse kaart , mis piirkonnad ja miks on tihedalt ja mis piirkonnad hõredalt asustatud. õine satelliidipilti Euroopast

Lõiming

ühiskonnaõpetus: poliitilised ja majanduslikud sündmused, seadusandlus, sündimust ja suremust mõjutavad tegurid;

keeleõpetus: võrdlus, analüüs.

matemaatika: absoluut- ja suhtarvud, protsent, promill, graafikute ja diagrammide lugemine;

EUROOPA JA EESTI MAJANDUS, ENERGIAMAJANDUS

Õppevara

Ringmajandus (natuke ka rohepesust) [VIDEO](#)

[Ringmajanduse tähendus, vajalikkus ja kasulikkus](#)

[Ringmajandus Eestis](#)

[Ringmajandus](#)

Artikkel Statistikaameti uudistes [Kuidas on muutunud Eesti tööturg 30. aasta jooksul](#)

Eesti seab üha ambitsioonikamaid kliimaeesmärke ERR uudis

Video [Eesti Energia- kaevandused](#) [Põlevkivi kaevandamise mõju maastikele](#)

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Majandusressursid. Majanduse struktuur, uued ja vanad tööstusharud. Energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused. Euroopa energiamajandus ja energiaprobleemid. Eesti energiamajandus. Põlevkivi kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Euroopa peamised majanduspiirkonnad.</p> <p>Põhimõisted: majanduskaardid, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, tööjõu kvaliteet, esmasektor, tööstus, teenindus, energiamajandus, energiaallikad: soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kahe Euroopa riigi energiaallikate kasutamise analüüsimine elektrienergia tootmisel.</p>	<p>1) mõistab jätkusuutliku majanduse olemust ja tähtsust, toob näiteid jätkusuutliku majandamise sh ringmajanduse kohta;</p> <p>2) analüüsib loodusvarade, tööjõu, kapitali ja turgude ning tarneahelate mõju Eesti ja Euroopa majandusele;</p> <p>3) analüüsib muutusi Eesti majanduse struktuuris ja seostab selle majanduse arengu üldiste trendidega;</p> <p>4) iseloomustab üleilmastumise ja rahvusvaheliste firmade mõju Eesti majandusele;</p> <p>5) arutleb majandustegevusega seotud probleemide üle, lähtudes majanduslikest, sotsiaalsetest ja keskkonna aspektidest.</p> <p>Energiamaajandus</p> <p>1) analüüsib energiatarvet perekonna tasandil ja ühiskonna toimimises, väärtustab säästlikku energia tarbimist ning pakub selleks lahendusi;</p> <p>2) analüüsib eri energiakandjate kasutamise eeliseid ja puudusi, sh nende mõju keskkonnale;</p> <p>3) on omandanud ülevaate kodukoha, Eesti ja Euroopa energiamajandusest ning sellega seotud probleemidest.</p>	<p>Õpimapp</p> <p>TPO tööd</p> <p>Kontrolltööd</p> <p>rühmatööd</p> <p>Uurimuslik töö</p>	<p>Global Energy Transition Statistics <i>Statistilised andmed</i></p> <p>IEA andmed aasta 2020 seisuga Riikide energiamajanduse ülevaated, energiavarade ülevaated</p> <p>Our World in Data. Energy. <i>ENG Statistilised andmed energeetika teemal aastatel 1965-2022</i></p>

Lõiming

Matemaatika: graafikute ja diagrammide lugemine. Ajalugu: asustuse areng, ajaloolised sündmused ja perioodid. Ühiskonnaõpetus: majanduse struktuur, tööjõud, tööhõive, kapital.

Keeleõpetus: sõnavara, üldistamine, võrdlemine, analüüs. Füüsika: energialiigid, kasvuhooneefekt. Keemia: õhu koostis ja reostus, happesademed, kasvuhoonegaasid.

EUROOPA JA EESTI PÕLLUMAJANDUS NING TOIDUAINETÖÖSTUS

Õppevara

Põllumajandusmaastikud ja kestliku arengu haridus KOOLITUSMATERJALIDE KOGUMIK

Toiduohutuse konverents 07.06.2023 (Veebikonverentsi salvestused, jaotusmaterjalid)

Kestlik toidusüsteem muudab seniseid põhimõtteid artikkel 30.06.2023

Statistikaameti artiklid - Põllumajandus, kalandus ja jahindus | Statistikaamet

Mahetoidu info - Maheklubi

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetööstus Euroopas. Eesti põllumajandus ja toiduainetööstus. Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid.</p> <p>Põhimõisted: taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, haritav maa, looduslik rohumaa, taimekasvuperiood, looma- ja taimekasvatustalud, istandused.</p> <p>Praktilised tööd: toidukaupade päritolu uurimine ning kodu- ja välismaise kauba osatähtsuse hindamine tootegrupiti.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab kestliku põllumajanduse ja toidutootmise seoseid ning olulisust; 2) iseloomustab mõnd toiduaine tootmisahelat, teab kodumaise toidukauba eeliseid ja väärtustab Eesti tooteid; 3) iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist; 4) võrdleb tootmist erinevates taime- ja loomakasvatustaludes ning väike- ja suurtootmise mõju keskkonnale, sh maastike muutumisele; 5) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ning põhjendab põllumajanduse ja toidutootmise struktuuri. <p>Metsamajandus ja metsatööstus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab metsa ja kestliku metsamajanduse olulisust ning väärtustab metsa kui ökosüsteemi; 2) selgitab metsamajanduse ja -tööstuse mõju keskkonnale.	<p>Õpimapp</p> <p>TPO tööd</p> <p>Kontrolltööd</p> <p>rühmatööd</p> <p>Uurimuslik töö</p>	<p>Väike- ja suurtootmise maastikumõju võib uurida Maa-ameti kaartide põhjal. Võrrelda võib põldude suurust mõnes Euroopa riigis ja Eestis. Satelliidivaates on huvitav näha maastikumustreid, mida põllumajandus tekitab.</p>

Lõiming

Ühiskonna- ja majandusõpetus: majanduse struktuur, tööjõud, tööhõive, tööjõu kvaliteet, kapital, EL, riik, pangandus, kindlustus;

ajalugu: ajaloolised sündmused ja majanduslikud muutused, rahvaste toidutradsioonid

matemaatika: graafikute ja diagrammide lugemine;

keeleõpetus: sõnavara, analüüs, iseloomustamine, arutelu

terviseõpetus: tervislik toitumine;

keemia: toidulisandid, väetised, taimekaitsevahendid;

EUROOPA JA EESTI TEENINDUS

Õppevara

Eesti transpordialane statistika lühike ülevaade transpordi valdkonnast

Laevaliiklus reaalajas

Lennuliiklus reaalajas

Eesti turismialane statistika lühike ülevaade turismi valdkonnast

Statistikaameti Turismialane statistika andmebaas

Eesti Panga Reisistatistika

Rahvusvahelise turismi Turismistatistika saab valida näitajaid ja riike või regioone

Raport: kliimasoojenemine toob suveturistid Põhja-Euroopasse

Tourism Satellite Accounts in Europe — 2023 edition ENG

Tourism trips of Europeans

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
<p>Teenindus ja selle jaotumine. Turism kui kiiresti arenev majandusharu. Turismi liigid. Euroopa peamised turismiressursid. Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid. Eesti turismimajandus. Transpordi liigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol. Euroopa peamised transpordikoridorid. Eesti transport. Põhimõisted: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused, turism, transport, transiitveod.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>1) teabeallikate põhjal ülevaate koostamine oma linna või maakonna turismiarenduse eeldustest ja peamistest vaatamisväärsustest;</p>	<p>1) analüüsib töökohtade paiknemist ja teenuste kättesaadavust asustussüsteemi eri tasandite asulates, sh koduasulas;</p> <p>2) iseloomustab Eesti transpordisüsteemi, analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi ning transpordi mõju keskkonnale;</p> <p>3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne asula ühistranspordi kättesaadavust ning selle mõju inimeste igapäevaelule;</p> <p>4) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi turismi arengueeldusi</p> <p>5) iseloomustab turismimajandust ning selle mõju majandus- ja sotsiaalelule ning keskkonnale.</p>	<p>Õpimapp</p> <p>TPO tööd</p> <p>Kontrolltööd</p> <p>rühmatööd</p> <p>Uurimuslik töö</p>	<p>Reisi marsruudi ja graafiku koostamine, kasutades teabeallikaid.</p>

Lõiming

ajalugu: vanad kultuuri-piirkonnad ja -objektid, usundid, poliitilise kaardi ja majandussidemete kujunemine;

bioloogia: keskkonnaprobleemid;

kirjandus, muusika- ja kunstiõpetus: kultuuriloolised objektid;

keeletõpetus: sõnavara, kirjeldamine, analüüs